

Palīgmateriāls uzņēmuma statusa noteikšanai, pamatojoties uz Komisijas (ES) regulas Nr.702/2014 (2014.gada 25.jūnijs) I pielikumu “Mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīcija”

Palīgmateriāla mērķis ir izskaidrot mikrouzņēmuma, mazā un vidējā uzņēmuma definīciju un palīdzēt noteikt, vai uzņēmums var tikt klasificēts atbilstoši sīkā, mazā vai vidējā uzņēmuma kategorijai.

Definīcijā liela uzmanība tiek pievērsta tam, vai uzņēmums, kas pretendē uz mikrouzņēmuma, mazā vai vidējā uzņēmuma statusu, ir saistīts ar citiem uzņēmumiem, t.i., gan tam, kam pieder kapitāla daļas vai balsstiesības uzņēmumā, gan arī tam, vai šim uzņēmumam un tā īpašniekam pieder kapitāla daļas vai balsstiesības citos uzņēmumos. Uzņēmumu saistību nosaka arī pamatojoties uz uzņēmumu amatpersonām (valdes un padomes locekļi), ja pastāv kāds no attiecību veidiem, kas raksturo saistītus uzņēmumus. Pamatojoties uz uzņēmumu savstarpējo saistību uzņēmumi tiek iedalīti trīs grupās:

- Autonomie uzņēmumi,
- Partneruzņēmumi;
- Saistītie uzņēmumi.

Par uzņēmumu uzskata jebkuru saimnieciskās darbības subjektu neatkarīgi no tā juridiskās formas. Tas ietver arī pašnodarbinātās personas un ģimenes uzņēmumus, kas nodarbojas ar amatniecību vai veic citu darbību, kā arī personālsabiedrības un apvienības, kas regulāri veic saimniecisko darbību.(1.pants*)

Kritēriji, pēc kuriem nosaka uzņēmuma kategoriju.

(2.pants*, 3.pants*)

To, vai uzņēmums ir mikrouzņēmums, mazais, vidējais vai lielais uzņēmums nosaka, izmantojot trīs rādītājus:

- **Darbinieku skaitu;**
- **Gada apgrozījumu;**
- **Kopējo gada bilanci.**

Aprēķinot šos rādītājus, tiek ņemts vērā uzņēmuma saistība ar citiem uzņēmumiem, līdz ar to nepieciešams iekļaut daļu vai visus saistītā uzņēmuma datus. Dati tiek ņemti no **pēdējā apstiprinātā uzņēmuma gada pārskata.**

Svarīgi atzīmēt, ka obligāti ir ievērot darbinieku skaita noteikto augšējo robežu, bet **drīkst pārsniegt vienu** no finansiālajiem rādītājiem (gada apgrozījums vai gada bilance), lai **saglabātu** attiecīgo uzņēmuma **statusu**.

Gada apgrozījuma summu nosaka, aprēķinot ieņēmumus, ko uzņēmums saņēmis gada laikā no produkcijas realizācijas un pakalpojumiem. Gada apgrozījuma summu aprēķina bez PVN un citiem netiešajiem nodokļiem.

Kopējā gada bilance ir uzņēmuma aktīvu kopsumma noslēgtajā pārskata gadā.

Darbinieku skaita un finanšu rādītāju augšējās robežas, pēc kurām nosaka statusu

VAI

Uzņēmuma kategorija	Darbinieku skaits Gada darba vienības (GDV)	Gada bilance	Gada apgrozījums
Vidējais uzņēmums	< 250	≤ EUR 43 milj. ≤ LVL 30,22 milj.	≤ EUR 50 milj. ≤ LVL 35,14 milj.
Mazais uzņēmums	<50	≤ EUR 10 milj. ≤ LVL 7,028 milj.	≤ EUR 10 milj. ≤ LVL 7,028 milj.

Mikrouzņēmums	<10	≤EUR 2 milj. ≤ LVL 1,405 milj.	≤ EUR 2 milj. ≤ LVL 1,405 milj.

Dati, ko izmanto darbinieku skaita un finanšu līdzekļu, kā arī atskaites perioda noteikšanai (4.pants*)

Dati, ko izmanto darbinieku skaita un finanšu līdzekļu perioda noteikšanai, attiecas uz pēdējo apstiprināto grāmatvedības pārskata periodu. Gadījumā, ja atklājas, ka rādītāju augšējā robeža ir **pārsniegta** vai **nav sasniegta**, tas nenozīmē, ka uzņēmums **zaudē vai iegūst** attiecīgo statusu tikai tad, ja šo rādītāju augšējā robeža nav pārsniegta **divos** grāmatvedības **pārskata periodos pēc kārtas**.

Darbinieku skaits (5.pants*)

Aprēķinot darbinieku skaitu, iekļauj **pilna laika darbiniekus, gan darbiniekus, kas strādā uz nepilnu slodzi, gan sezonas darbiniekus**. Darbinieku skaits atbilst gada darba vienībām (GDV). Viena GDV ir ikviens darbinieks, kas strādājis uzņēmumā pilnu slodzi visu pārskata gadu. Darbinieki, kas nav nostrādājuši uzņēmumā visu pārskata gadu, kā arī darbinieki, kas strādā nepilnu slodzi un sezonas darbinieki, tiek uzskatīti kā GDV daļa.

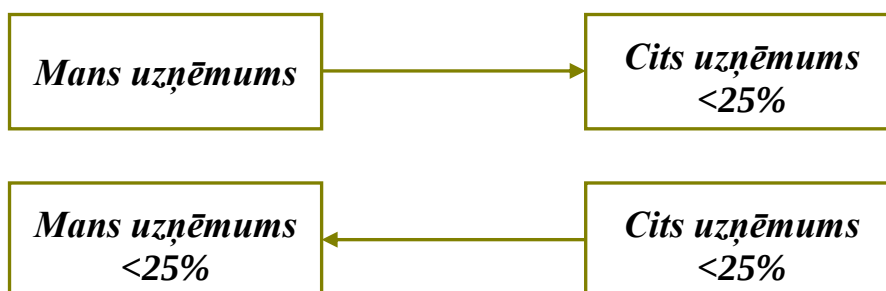
Uzņēmuma darbinieki ir:

- uzņēmuma personāls,
- uzņēmuma īpašnieki, kas pilda arī vadītāja funkcijas,
- personas, kas saskaņā ar valsts likumdošanu uzskatāmas par darba ņēmējiem,
- partnerus, kas iesaistīti komercsabiedrības regulārā darbībā un gūst finansiālu labumu no komercsabiedrības darbības.

Uzņēmuma darbinieku skaitā **neiekļauj** studentus, mācekļus vai arodmācekļus, kam ir mācekļa darba vai arodmācību līgums. Maternitātes vai bērna kopšanas atvaļinājuma ilgums netiek ņemts vērā, ja, piemēram, bērna kopšanas atvaļinājums pārskata gadā ilgst 7 mēnešus, tad šo laika posmu neņem vērā.

Uzņēmums ir autonoms (3.pants*), ja:

1. uzņēmums ir pilnīgi autonoms, t.i. uzņēmumam nepieder kapitāldaļas vai balsstiesības citos uzņēmumos, kā arī citiem uzņēmumiem nepieder kapitāldaļas vai balsstiesības uzņēmumā.
2. uzņēmumam pieder mazāk nekā 25% kapitāldaļu vai balsstiesību (atkarībā no tā, kurš lielāks) vienā vai vairākos uzņēmumos un/vai citiem uzņēmumiem pieder mazāk kā 25% kapitāldaļu vai balsstiesību uzņēmumā.

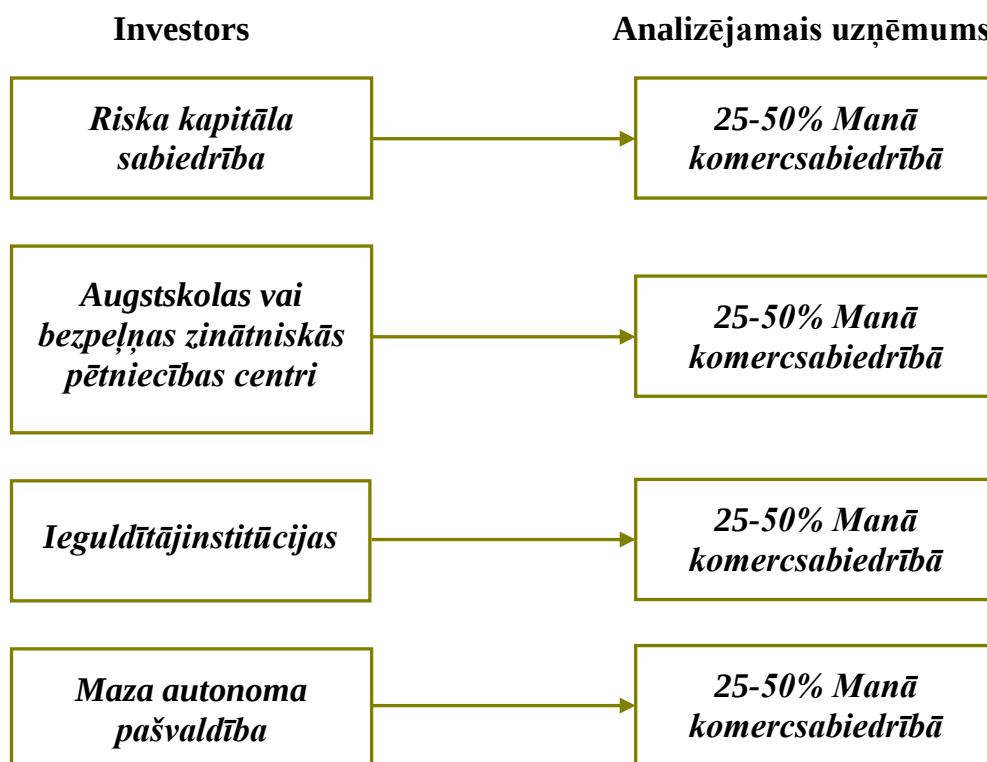

Arī tad, ja vairākiem savstarpēji nesaistītiem uzņēmumiem katram analizējamajā uzņēmumā pieder mazāk par 25%, analizējamais uzņēmums ir autonoms uzņēmums.

Izņēmumi:

Analizējamais uzņēmums tiek klasificēts kā autonomas uzņēmums, ja 25% vai vairāk, bet mazāk kā 50% kapitāldaļu uzņēmumā pieder sekojošiem savstarpēji nesaistītiem investoriem:

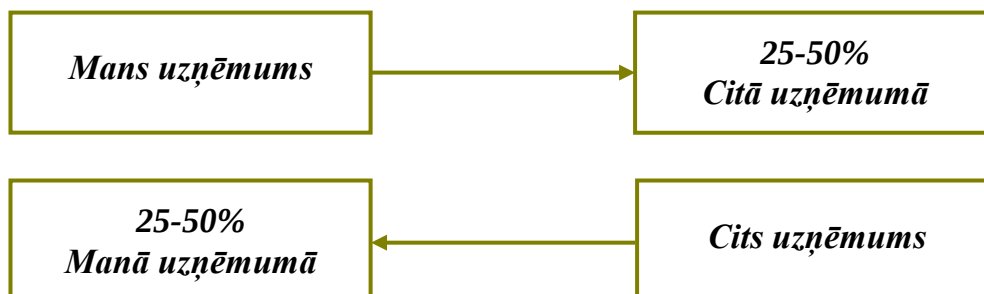
- atklātas ieguldījumu sabiedrības, riska kapitāla sabiedrības, privātpersonas vai privātpersonu grupas, kas regulāri veic riska kapitālieguldījumus un investē pašu kapitālu (business angels) uzņēmumos, kurus nekotē biržā, ja vien minēto "business angels" kopējie ieguldījumi vienā uzņēmumā nesasniedz 1 250 000 EUR;
- augstskolas vai bezpeļņas zinātniskās pētniecības centri;
- ieguldītājinstitūcijas, arī reģionālās attīstības fondi;
- autonomas pašvaldības, kuru gada budžets ir mazāks par 10 milj. EUR un iedzīvotāju skaits mazāks par 5000.

Autonomam uzņēmumam rādītāju aprēķinā izmanto tikai **analizējamā** uzņēmumā strādājošo skaitu un finanšu datus no gada pārskata.

Uzņēmums ir partneruzņēmums, ja:

1. uzņēmumam pieder no 25% līdz 50% kapitāldaļu vai balsstiesību vienā vai vairākos uzņēmumos;
2. citiem uzņēmumiem no 25% līdz 50% kapitāldaļu vai balsstiesību uzņēmumā.

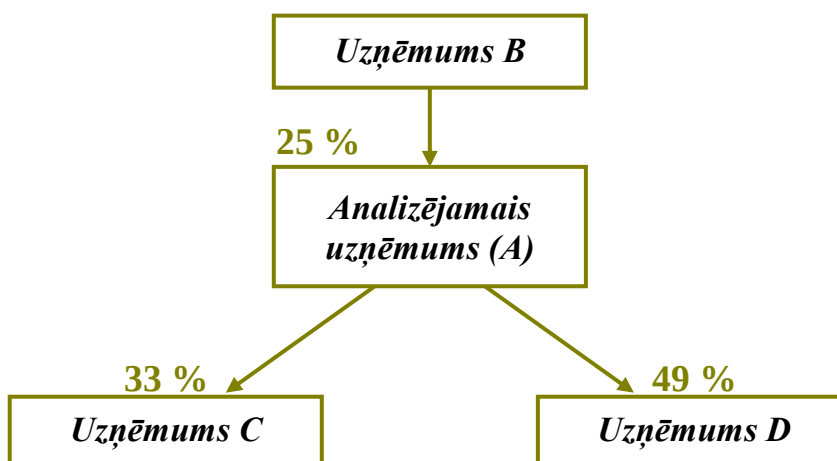

Partneruzņēmumam rādītājus aprēķina:

Ja analizējamajam uzņēmumam ir viens vai vairāki partneruzņēmumi, datiem no analizējamā uzņēmuma gada pārskata pieskaita **proporcionāli** datus no partneruzņēmumiem. **Proporcija** atbilst **kapitāldaļu** vai **balsstiesību īpatsvaram**, kas vienam uzņēmumam pieder otrā. Piemēram, ja analizējamajam uzņēmumam pieder 30% cita uzņēmuma kapitāldaļu, analizējamā uzņēmuma strādājošo skaitam pieskaita 30% no otra uzņēmuma strādājošo skaita, analizējamā uzņēmuma apgrozījumam 30% no otra uzņēmuma apgrozījuma un bilances kopsummai 30% no otra uzņēmuma bilances.

Piemērs aprēķinam uzņēmumā, kuram ir vairāki partneruzņēmumi

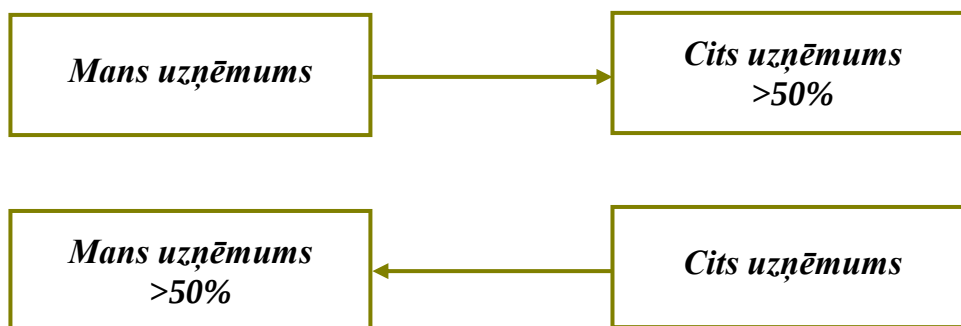
Uzņēmumam A pieder 33% uzņēmuma C kapitāldaļu un 49% uzņēmuma D kapitāldaļu, bet uzņēmumam B pieder 25% uzņēmuma A kapitāldaļu.

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 25% B uzņēmuma dati + 33% C uzņēmuma dati + 49% D uzņēmuma dati

Uzņēmums ir saistīts uzņēmums, ja:

1. vienam uzņēmumam pieder **vairāk kā 50%** otra uzņēmuma kapitāldaļu vai balsstiesību;
2. vienam uzņēmumam ir tiesības iecelt vai atlaist otra uzņēmuma pārvaldes, vadības vai uzraudzības struktūras locekļu vairākumu citā uzņēmumā;
3. līgums starp uzņēmumiem vai uzņēmuma dibināšanas līgums, vai statūti paredz vienam uzņēmumam dominējošu ietekmi otrā uzņēmumā;
4. viens uzņēmums, pamatojoties uz līgumu kontrolē lielāko daļu kapitāldaļu vai balsstiesību otrā uzņēmumā.

Saistība starp uzņēmumiem, ko nodrošina fiziska persona vai personu grupa, tiek ņemta vērā, aprēķinot datus uzņēmumam, un uzņēmumi tiek uzskatīti par saistītiem, ja:

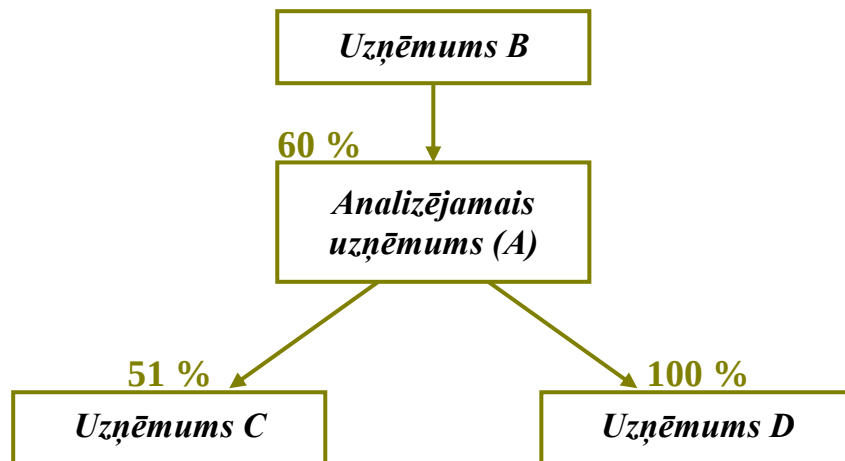
- ir spēkā kāds no iepriekš šajā punktā norādītiem nosacījumiem, t.i. personai vai personu grupai pieder divos vai vairākos uzņēmumos kapitāldaļu vai balsstiesību vairākums, vai arī dominējoša ietekme, pamatojoties uz līgumu, statūtiem u.c.;
- uzņēmumi darbojas vienā un tajā pašā vai blakus esošajos ražojumu vai pakalpojumu tirgos*

*blakus esošie tirgi ir tirgi, kas atrodas tieši augšup vai lejup no attiecīgā tirgus. Piemēram, piena ražošana (piena lopkopība) un piena pārstrāde.

Saistītajiem uzņēmumiem rādītājus aprēķina:

Ja analizējamajam uzņēmumam ir viens vai vairāki saistīti uzņēmumi, **datiem** no **analizējamā uzņēmuma** gada pārskata **pieskaita datus** no **saistītajiem uzņēmumiem**. Piemēram, ja analizējamajam uzņēmumam pieder 51% cita uzņēmuma kapitāldaļu, analizējamā uzņēmuma strādājošo skaitam pieskaita 100% no otra uzņēmuma strādājošo skaita, analizējamā uzņēmuma apgrozījumam 100% no otra uzņēmuma apgrozījuma un bilances kopsummai 100% no otra uzņēmuma bilances.

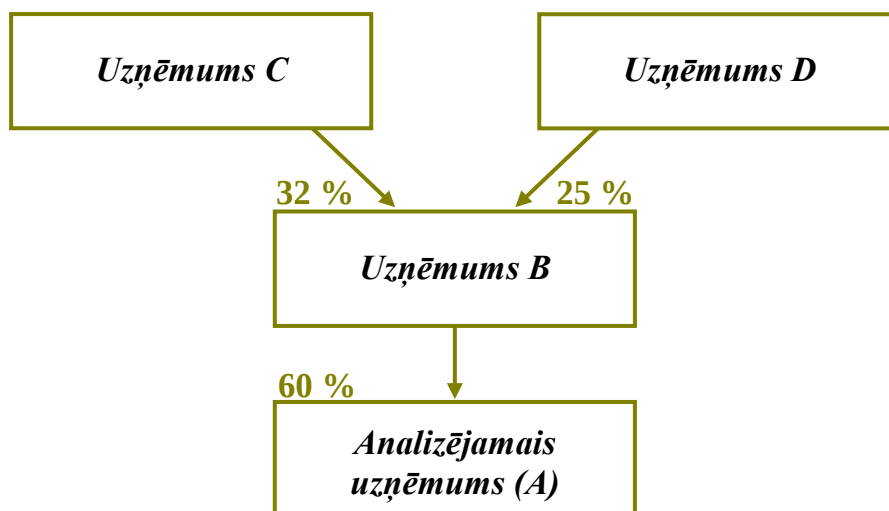
Piemērs aprēķinam uzņēmumam, kuram ir vairāki saistītie uzņēmumi:

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 100% B uzņēmuma dati + 100% C uzņēmuma dati + 100% D uzņēmuma dati.

UZŅĒMUMA KATEGORIJAS NOTEIKŠANAS PIEMĒRI

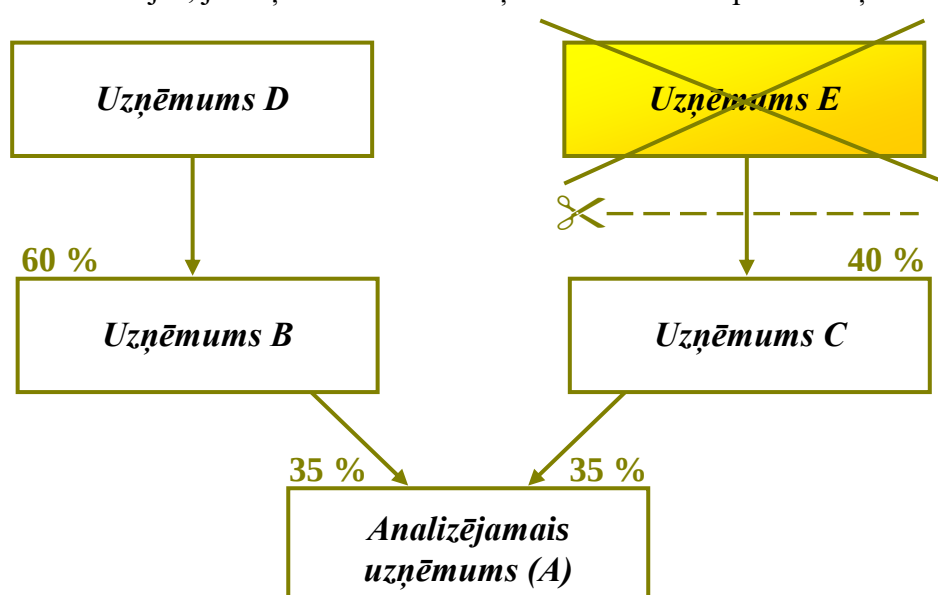
1. Uzņēmums A ir **saistīts** ar uzņēmumu B, jo tam pieder **60%** uzņēmuma A kapitāldaļu, bet uzņēmums B ir **partneruzņēmums** uzņēmumiem C un D, kuriem pieder attiecīgi **32%** un **25%** B uzņēmuma kapitāldaļu.

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 100% B uzņēmuma dati + 32% C uzņēmuma dati + 25% D uzņēmuma dati

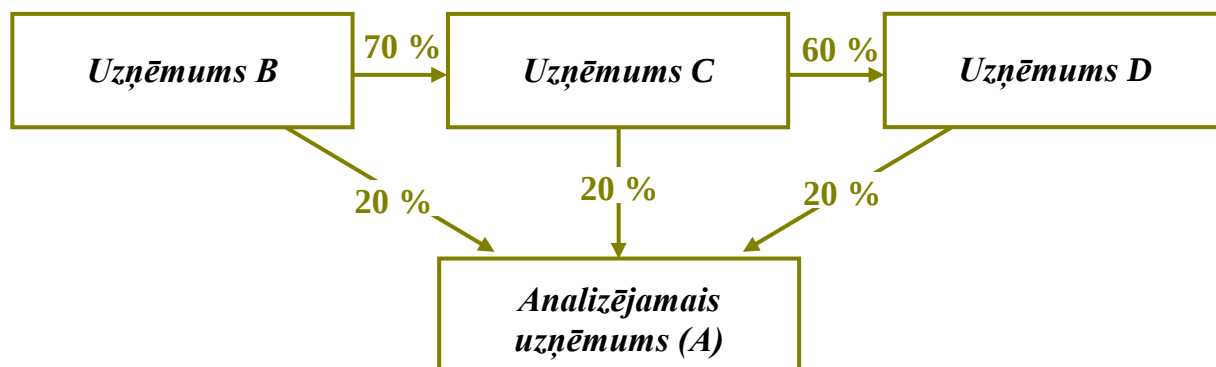
2. Uzņēmumam B un uzņēmumam C abi ir analizējamais uzņēmums A **partneruzņēmums** un katram no tiem pieder **35%** A uzņēmuma kapitāldaļu. Uzņēmums B ir **saistīts** uzņēmums ar uzņēmumu D, jo D pieder **60%** uzņēmuma B kapitāldaļu, bet C un E ir **partneruzņēmumi** (**40%** kapitāldaļu).

Lai aprēķinātu rādītājus analizējamajam uzņēmumam A, uzņēmuma A datiem jāpieskaita 35% (no 100% B un no D summētiem datiem), (jo B un D ir saistīti uzņēmumi) un 35% no uzņēmuma C datiem. Bet uzņēmuma E dati netiek izmantoti, lai aprēķinātu analizējamā uzņēmuma A rādītājus, jo uzņēmums E nav uzņēmuma A tiešais partneruzņēmums.

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 35% (100% B uzņēmuma dati + 100% D uzņēmuma dati) + 35% C uzņēmuma dati.

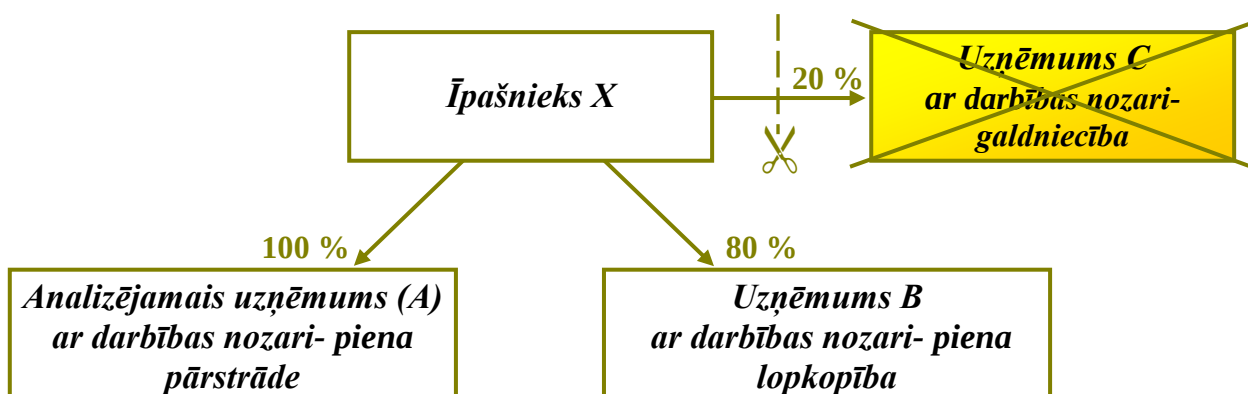
3. Analizējamam uzņēmumam A ir trīs investori un katram no šiem investoriem pieder 20% A uzņēmuma kapitāla vai balsstiesību, bet šie investori ir savstarpēji saistīti, izveidojot savstarpēji saistītu uzņēmumu grupu. Uzņēmums B ir saistīts uzņēmums ar uzņēmumu C, jo tam pieder 70% uzņēmuma C kapitāldaļu, bet uzņēmumam C pieder 60% D uzņēmuma kapitāldaļu.

No pirmā acu uzmetiena šķiet, ka analizējamais uzņēmums A ir autonomš uzņēmums, jo katram no investoriem pieder mazāk nekā 25% no A uzņēmuma kapitāla. Bet tā kā uzņēmumi B, C un D ir savstarpēji saistīti uzņēmumi un kā grupai tiem pieder 60% uzņēmumā A kapitāla, tad nosakot analizējamā uzņēmuma A rādītājus, uzņēmuma A datiem jāpieskaita 100% B, C un D uzņēmumu dati.

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 100% B uzņēmuma dati + 100% C uzņēmuma dati + 100% D uzņēmuma dati

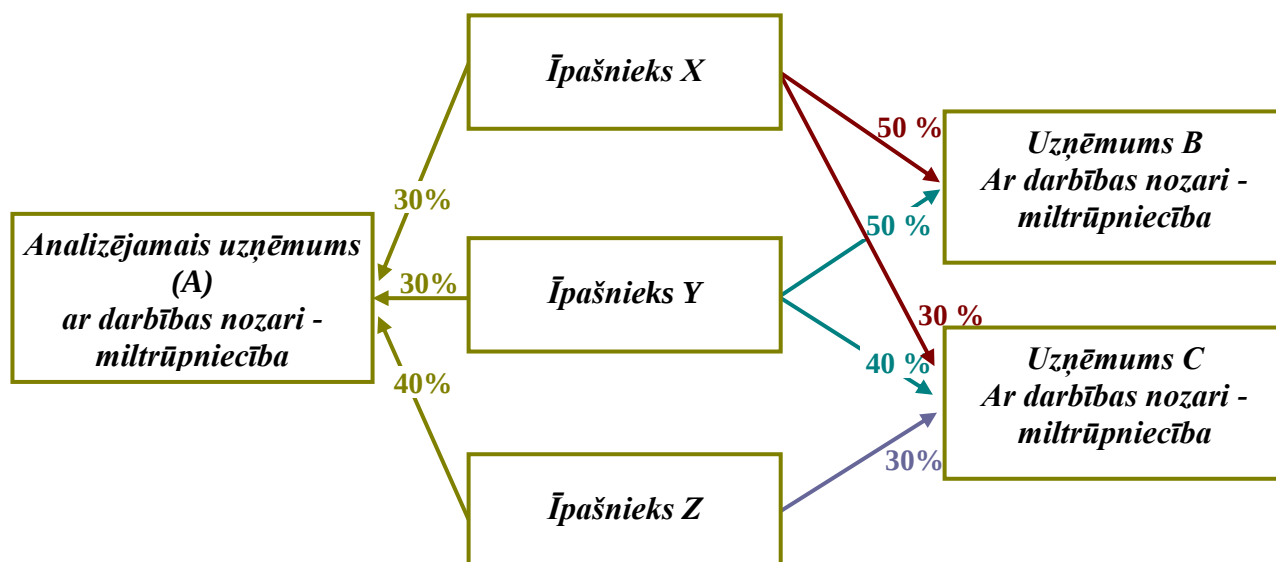
4. Analizējamā uzņēmuma A, kura darbības nozare ir piena pārstrāde, īpašniekam X pieder 80% uzņēmums B, kura darbības nozare ir piena lopkopība.

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 100% B uzņēmuma dati

5. Analizējamā uzņēmuma A, kura darbības nozare ir miltrūpniecība, īpašniekam X pieder 30% kapitāldaļu, īpašniekam Y pieder 30% kapitāldaļu, bet īpašniekam Z pieder 40% kapitāldaļu analizējamā uzņēmumā A. Savukārt, personai X un personai Y pieder vēl katram pa 50% uzņēmumā B, kuram darbības nozare arī ir miltrūpniecība. Papildus tam, personai X pieder 30%, personai Y – 40%, personai Z – 30% kapitāldaļu uzņēmumā C, kuram darbība ir arī miltrūpniecība.

Rādītāju aprēķins uzņēmumam A = 100% A uzņēmuma dati + 100% B uzņēmuma dati + 100% C uzņēmuma dati